

НОВ ПРАКТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК ЗА ГЛАГОЛНИЯ

ВИД В БЪЛГАРСКИ

Рецензия¹

Иван П. Петров

Медицински университет – Пловдив

Разглежданото издание представлява опит една от най-характерните черти на българската граматическа система да се поднесе по систематизиран и достъпен начин на студентите, изучаващи български език като чужд. Авторката Антоанета Павлова е дългогодишен преподавател в Медицинския университет в гр. Пловдив. Помагалото е плод на практическите ѝ наблюдения и педагогическия ѝ опит от работата с чуждестранни студенти в специалностите „Медицина“ и „Дентална медицина“ на английски език, за които дисциплина „Български език“ е задължителна през първите две години на обучение. Изданието е замислено като помощно помагало при навлизането в езика като чужд и покрива ниво А1 от Общата европейска езикова рамка.

Най-напред в табличен вид са представени някои от основните особености на българската глаголна система. Въвеждат се понятията *преходни и непреходни глаголи, пълнозначни и спомагателни, възвратни и обикновени (невъзвратни), модални и фазови, основна форма на глагола, спрежение*.

Самото понятие за вид се поднася по максимално нетеоретичен начин, което е удачен подход за нивото на целевата група обучаеми. С множество примери се илюстрира функционирането на видовете, като се привеждат и практически насоки за определянето на вида на глагола чрез ключови думи. Отново в табличен вид и доста схематично се представят и някои особености в корелацията вид-време на глагола. Накратко е засегнат проблемът с видовете двойки и техните типове.

След тази най-теоретична по характера си уводна част справочникът продължава с табличното представяне на 150 най-фреквентни видови двойки глаголи, подредени по азбучен ред. В таблица се представя най-напред несвършеният вид на дадения глагол, в

¹ Pavlova, Ant. *Spravochnik za balgarskiya glagolen vid*. Plovdiv: Makros, 2019 [Павлова, Ант. *Справочник за българския глаголен вид*. Пловдив: Макрос, 2019].

съседната колона се подава свършеният вид, а третата колона („Превод“) е оставена свободна за попълване от студента. Може би най-важното педагогическо решение тук е това глаголите да се заучават по двойки *от самото начало* на преподаването на българския език. Несъмнено, така заучавани, глаголите могат да се ползват много по-лесно и бързо (напр. в конструкции с фазови и модални глаголи, след това и при образуване на бъдеще и минало свършено време). Намирам за добро решение да се отбелязват с получер фонетичните различия между двата глагола в двойката. Особено ценно и важно тук е, че и двата глагола (в несвършен и свършен вид) се представят както в речниковата форма (1 и 2л. ед. ч. сег. вр. изяв. накл. деят. зал.), така и с посочено в скоби спрежение, а при тези с повече неправилности в парадигмата се посочва пълното спрежение в сегашно време. Допълнително е отбелязано, когато глаголите имат повече от едно значение. Друго решение при изписването на глаголите, което намирам за крайно важно, полезно и необходимо във всички учебни помагала за изучаването на българския език като чужд, е маркирането на ударението. Подминаването на графичното отбелязване на тази характеристика под претекст, че учещите езика не обръщат внимание, че натежава визуално и пр., по-скоро не може да бъде считано за сериозно. Обнадеждаващо е, че настоящето издание не е negliжирало този аспект от усвояването на българския език като чужд.

Справочникът завършва с кратка таблица на 18 антонимни глаголни двойки и кратко представяна на темпоралната система на българския език. В края е поместена библиография с научни източници, върху които авторката базира практическото изложение на теоретичните основи на видовата проблематика.

Така замислено, помагалото е ценно издание, което може да е полезно за всеки преподаващ български език като чужд. Оформено *изцяло* на български, обаче, предполага ползването му само и единствено в час, с помощта на преподавател и по-скоро не би могло да се използва самостоятелно от изучаващите български на толкова ранно ниво. Би било чудесно, ако в бъдеще изданието бъде преведено (напр. на английски) и ако се предвиди допълнително място до или под всяка видова двойка от представените 150, където да се записва пример за употреба.

В заключение – справочникът за българския глаголен вид е чудесно и полезно издание за всеки въввлечен в преподаването и/или изучаването на българския език като чужд.